

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.
Začasno le enkrat na teden.
Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana, Velika Colnarska ulica št. 19.
Naslov za dopise: Ljubljana p. p. 168.
Naslov za telegrame: »Naprejek«, Ljubljana.
Čekovni račun šte. 14398. (KDZ)

NAPREJ

Stane mesečno 25 Din začasno 6 Din.
Za inozemstvo 35 Din, začasno 10 Din.
Oglasi:
Prostor 1x55 mm 60 par. Mali oglasi
beseda 60 par, najmanj 5 Din.
Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se
ne priobčijo. — Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije za list so poštne proste.

Glasiło Jugoslovanske socialno demokratične stranke (JSDS).

Letnik VIII., šte. 2.
Četrtekova
»Naprejek« številka
Izhaja kot tednik:

LJUDSKI GLAS

Glasiło
Kmetko-delavske zveze
Stane letno 72 Din — mesečno 6 Din

„Revolucija je neizbežna“ ali besede in dejanja.

Ko sem prišel iz Rusije, sem prisostvoval javnemu shodu v Beogradu, kjer se je med drugim razpravljalo o revoluciji in o diktaturi proletariata. Govoril je na tem shodu pokojni dr. Jovanović. Iz njegovega govora je sijalo navdušenje mladega intelektualca, ki je bil do večerja še razvajeno gosposko dele. Par mesecev pred »Obznano« in najhujšo ofenzivo kapitala, ko delavstvo v Srbiji ni niti imelo pravih organizacij in ko je buržoazija imela na svoji strani celokupno oboroženo moč in večino kmetov, je pokojni sodrug kot prerok govoril srbskemu delavstvu: »Revolucija je neizbežna, razpad kapitalizma zgodovinska nujnost!« Tako je delavstvo dobilo vtis, da bo kapitalizem propal, četudi delavstvo ničesar k temu ne bo doprineslo. Revolucija bo prišla, čeprav se mi delavci ne organiziramo!

Dr. Ž. Jovanović je ostal dosleden svojemu navdušenju. Pri propagandi revolucionarnega razporeda med delavstvom si je nakopala jetiko. »Obznano« in zakon o zaščiti države mu ni dal niti mirnega lečenja, tako da je umrl v emigraciji na Dunaju, strl do boleznin in razočaranja. Dasiiravno mi je bilo jasno, da taktika gola navdušenja ne odgovarja zgodovinsko-materialističnemu, socialističnemu naziranju, sem vendar imel spoštovanje pred intelektualcem, ki je že napel razjeden od tuberkuloznih bacilov, ležeč nepremično v postelji, še vedno delal narte o pospeševanju revolucionarne propagande... Svojo vero je dr. Živko Jovanović potrdil s svojim življenjem.

Kako vse drugačno politiko pa predstavlja velik volilni letak, ki mi je prišel slučajno v roke. Ta letak je potrebno ponatisniti, da vsa javnost vidi politiko fraze, politiko licemerstva, da bo delavstvo znalo razločiti besede od dejanj, da bo delavstvo sodilo ne po besedah, temveč po dejanjih.

Proletarci vseh dežel, združite se!
Delavcem, kmetom in
nameščencem Slovenije!

Sodrug!

Dne 23. januarja 1927 se vršijo volitve v oblasne skupščine. Te volitve bi se bile morale po ustavi vršiti že leta 1922. To se radi reakcionarnega centralističnega kurza v Jugoslaviji ni zgodilo. Vlada je razpisala oblasne volitve šele tedaj, ko je prišla z državnim proračunom v brezizhodno zagato in ko je nastala zanjo neizogibna potreba, da prenese del množičnih se davčnih bremen na posamezne oblasti.

Oblasne skupščine torej ne pomenijo decentralizacije meščanske oblasti, ne pomenijo razširjenja ljudske demokracije s pomočjo samouprav. One pomenijo samo razširjenje in povečanje davčnih bremen za vse ročne in intelektualne delavce in za vse kmečko prebivalstvo.

Delavski razred ne pričakuje nobenih koristi od teh zbornic, pač pa lahko pričakuje nove davke, nova bremena in nove krivice, ki mu jih bo hotelo naložiti meščanstvo na prebivalstva.

Sodrug! delavci, kmetje in nameščenci!
V tem gospodarskem in političnem položaju je nujno potrebna samobramba delavskega razreda proti kapitalističnemu izkoriščanju. V tem položaju je nujno potrebno zavezništvo delavcev in kmetov za obrambo revnega kmeta proti davčnemu vijaku.

V teh razmerah je nujno potrebno, da se pritegne k temu zavezništvu nameščencev kot tretjega krvavo izkoriščanega trpinca.

Oblasne volitve morajo radi tega služiti, da se prebudi delovno ljudstvo k razredni zavesti, da ga osvobodimo izpod političnega vpliva meščanstva, da preneha biti njegov politični priveseček in da se poživijo njegove razredne organizacije, brez katerih bo vedno samo igračka v rokah kapitalističnih izkoriščevalcev.

V oblasni skupščini se mora slišati glas delavcev kmetov in nameščencev proti vladajočemu režimu in njihova zahteva po proletarski kontroli v upravi.

Ti razlogi so dovedli podpisane delavske stranke, da se združijo pri teh volitvah v blok delavcev, kmetov in nameščencev ter da postavijo svojo enotno fronto proti fronti kapitala.

Samo tako delavci, kmetje in nameščenci lahko branijo svojo korist pred izkoriščevalci.

Sodrug!

Naš skupni nastop se ne vrši na ta način, da stranke, ki se udeležijo teh volitev na skupni listi, popuščajo od svojih programov, da kaka stranka pred drugo kapitulira. Mi stopamo v to skupno akcijo na podlagi popolne proletarske demokracije, popolne samopravnosti ter svobode v agitaciji in propagandi. Izvoljeni v oblasno zbornico pa bomo složno nastopili pred vsem:

1. Proti terorju reakcije in preganjanju delavcev, kmetov in nameščencev.
2. Za svobodo tiska, zborovanja in združevanja.
3. Proti vsem izjemnim zakonom, posebno proti zakonu o zaščiti države.
4. Proti gerentstvu in komisarjenju na občinah.
5. Proti vsem novim davkom na delavce, kmete in nameščence.
6. Za odpravo davka na ročno delo in zvišanje eksistenčnega minimuma.
7. Za naložitev vseh davčnih bremen na premožne sloje in za progresivno obdavčenje njihovega imetja ter njihovih dohodkov.
8. Za enotno socialno zavarovanje vseh delojemalcev, tudi kmetijskih, v slučaju bolezni, nezgod, brezposelnosti, onemoglosti in starosti na podlagi samouprave zavarovancev.
9. Za samoupravo šolstva in vseh prosvetnih ustanov ter proti njihovemu zastavljanju s strani centralizma.
10. Za vrnitev deželne imovine oblasnim odborom.
11. Za kontrolo delavcev in nameščencev v vseh industrijskih podjetjih.
12. Za stanovanjsko zaščito in za graditev stanovanj za delavce in nameščence.
13. Za socializacijo gozdov, veleobratov in čim najobsežnejšo izvedbo agrarne reforme brez odškodnine s strani kmetov.

Delavci, kmetje, nameščenci!

Ustvarjajte enotnost delovnega ljudstva in glasujte za listo združenih delavcev in kmetov!

Ljubljana, dne 5. januarja 1927.

Za oblasno upravo Socialistične Stranke
Jugoslavije:

V. Vrankar, Fr. Svetek.

Za Delavsko-Kmečko skupino Zedinjenje:

A. Habe, A. Sedej.

Za dekaliste:

M. Zorga, D. Gustinčič.

Tudi ta letak se odlikuje s superlativi, ki naj vzbudijo med delavstvom vtis »revolucionarnosti«. Trdi, da je vlada »prišla z državnim proračunom v brezizhodno

zagato... da je nastala zanjo neizogibna potreba... da delavski razred ne pričakuje nobenih koristi od teh zbornic... V tem položaju je nujno potrebna samobramba delavskega razreda, zavezništvo delavcev in kmetov in nameščencev. Ti razlogi so dovedli podpisane delavske stranke, da se združijo pri teh volitvah v blok delavcev, kmetov in nameščencev.

To so lepe besede — sedaj pa pogledjmo dejanja, pogledjmo stvarnosti v oči.

Ni res, da je prišla vlada v brezizhodno zagato s proračunom. Res pa je, da vladajoči kapitalisti imajo prekrasen izhod s proračunom na ta način, da nalagajo ogromne indirektno davke na delavce in kmete — ki so večinoma neorganizirani — in se zato ta obremenitev vrši brez vsakega stvarnega odpora. Res je, da severne pokrajine plačajo sorazmerno večje davke kakor južne, a nimajo pri vladi nobene besede. In navsezadnje je res, da oblasne zbornice lahko postanejo opore delavcev in kmetov v boju proti centralističnemu zastavljanju in izkoriščevanju slovenske pokrajine. Seveda zavisi to od zavednosti ljudstva, od tega, kakšne stranke bodo imele moč v oblasnih zbornicah. Delavski razred ima lahko koristi celo od občinskih samoupravnih svetov, če tvorijo ti delavsko-kmečko politiko — a ne gosposko. Toda podpisniki se bojijo povedati celo resnico: kakšne zastopnike boste izvolili, takšne samouprave boste imeli. Za samobrambo delavskega razreda so se tri stranke združile v bleščeč blok delavcev, kmetov in nameščencev! Eno stranko: »socialistično«, predstavljajo disidenti naše socialdemokratske stranke, delavci, kmetje in nameščenci Svetek in Vrankar, drugo stranko: delavsko-kmečko skupino predstavljajo kmetje, delavci in nameščenci Sedej in Habe, razkolniki komunistične stranke; tretjo stranko predstavljajo nekaki dekalisti, Zorga in Gustinčič — bivša komunisti, socialdemokrati itd. To je strahovit blok delavcev, kmetov in nameščencev.

V tem bloku pa ni niti ene niti delavske, niti kmečke niti nameščenske organizacije! Delavci so danes organizirani v socialno-demokratski stranki in v raznih strokovnih društvih; kar je delavcev pri socialistični stranki, so organizirani pri mariborski oblasni organizaciji SPJ, ki pa ni šla v ta grogoviti blok. Kmetje so politično organizirani v klerikalni Kmečki zvezi, v radičevski Kmečki stranki in nekaj tudi v socialno-demokratski Kmečko-delavski zvezi. Nobena od teh organizacij pa ni v tem slavnem bloku šestorice. Tudi organizacije nameščencev niso v tem bloku. Blok šestorice je pozabil navesti v tem letaku pošten predlog naše stranke za skupen nastop delavstva v Ljubljani in v celi Sloveniji, na katerega je v besedah petorica blokašev pristala. Blok šestorice razkolnikov je pozabil navesti, da se ni hotel niti razgovarjati o predlogu organizirane socialno-demokratske stranke za skupni nastop, ki bi zagotovil izvolitev proletarskih zastopnikov tudi v Ljubljani, v ljubljanski okolici in v Laskem okraju. Pozabili so povedati, da so razbili v teh treh okrajih skupni nastop zato, da bodo v teh okrajih napredovali pravi njih zavezniki liberalni demokrati.

Ta blok šestorice disidentov pa tudi dejansko ne bo poslužil prebujanju delavskega ljudstva k razredni zavesti —

temveč ravno nasprotno: delavci, kmetje in nameščenci bodo še bolj prevarani, če bodo sledili pod bleščečim blokom delavcev, kmetov in nameščencev — šestorici disidentov, šestorici razkolnikov, šestorici razdiralcev delavske enotne politične organizacije.

Ta blok šestorice tudi ne bo osvobodil delavno ljudstvo izpod političnega vpliva meščanstva, ker se niti vodstvo tega bloka še ni osvobodilo političnega vpliva meščanstva, temveč dela edino to, kar narekujejo interesi liberalnega meščanstva, ki je danes najbolj reakcionarno.

Vodstvo tega bloka je objektivno samo priveseček kapitala, ker za njim ne stoji nobena stvarna, neodvisna delavska organizacija, temveč je celo vodstvo in vse njegove akcije le priveseček, politična igračka v rokah kapitala in korupcije.

Delavci, kmetje in nameščenci pa ne bodo sodili po besedah, temveč bodo tudi pri teh volitvah obsodili razkolnike in njihovo lažljivo politiko — pod bleščečim naslovom bloka delavcev, kmetov in nameščencev — in bodo volili zastopnike socialdemokratske stranke, ki neoziraje se na levo in desno zastopa vsestransko samo interese vseh, ki si služijo svoj kruh z delom. Zavedni delavci, kmetje in nameščenci bodo dali svoj glas:

V Dravogradskem okraju s. Vinko Möderndorferju, učitelju v Mežici. 2. skrinjica.

V Slovenskogradskem okraju istotako s. Vinko Möderndorferju, učitelju v Mežici. 2. skrinjica.

V Mariboru, desnem bregu s. Miroslavu Pevcu, rudarju v Velenju. 5. skrinjica.

V Celju, mesto s. Alojziju Leskošku, strokovnemu tajniku v Celju. 3. skrinjica.

V Celjskem okraju s. Alojziju Leskošku, strokovnemu tajniku v Celju. 4. skrinjica.

V Brežinskem okraju s. Martinu Umeku, delavcu v Globokem. 6. skrinjica.

V Krškem okraju s. Ivanu Birjaku, čevljarju v Krškem. 4. skrinjica.

V Laskem okraju s. Zvonimiru Bernotu, uradniku »Naprejek« v Ljubljani. 5. skrinjica.

V Ljubljani, mesto s. Zvonimiru Bernotu, uradniku »Naprejek« v Ljubljani. 5. skrinjica.

V Ljubljanski okolici s. Zv. Bernotu, uradniku »Naprejek« v Ljubljani. 6. skrinjica.

V Radovljickem okraju s. Josipu Moretti, uradniku OUZD na Jesenicah. 6. skrinjica.

Jugoslovanska socialno-demokratska stranka in Kmetko-delavska zveza ima jasno in obširno objasnjen program. V dosedanem delu je ostala čista in nekompromitirana. Otrsla se je korupcionističnih voditeljev, in je njen program zdaj zanesljiva garancija, da varuje in da bo varovala vedno le delavske interese. Zato brez obljub vztraja na izreku: Kolikor zavednosti, toliko moči in pravice. Delavstvo bo imele in obdržalo le tiste dobrine, ki si jih bo samo izbojevalo.

KAKO USPEVAJO VAŠI OTROCI?

Ali ste jim že poizkusili shujati za juterk Ziko?
Ali ste kupili res pravo Ziko v ročnem zavilku?
Ali ste upoštevali navodila, kakšno na vrečki?

Sredstva in metode kapitalizma. -- Pozitivno delo za socializem.

Grajski hlapec.

Delo pa ne samo maže, ampak tudi utruja, povzroči neprijeten občutek. Njemu nasprotna je želja po miru, lenobi, uživanju. Brez dela ni uživanja. Če hoče od dveh eden lenariti, mora delati drugi za dva in še več. Dejansko delajo dostikrat tisoči za enega. V davnih časih so uporabljali za težka dela ujetnike, sužnje. Delo so prefrigani proglasili za sramotno. Kmet-tlačan je delal, graščak užival. Tlačan je bil podložnik, ki se še oblačiti ni smel po svoji volji. Gospod ni imel ne volje ne časa baviti se s tlačani; čas, ki ga je imel, je izrabljal za zabave, posete in lov. Za obvevanje s kmeti je najel in plačal posebne ljudi. Na te je prenesel kos svojega sija in pravice, da so lahko nastopali avtoritativno v njegovem imenu in da so se jih kmetje bali še bolj kakor njega. Dal jim je lepa imena: oskrbniki, sodniki, pisarji, hlapci. Z imeni tudi lepe uniforme. Pravico milosti je pridržal sebi, da je bil bolj v čislju. Med graščakom in kmeti so bili graščakov hlapci; kmetom nasproti so bili gospodje, napram graščaku pa s kmeti vred nesvobodni. Gospod je lahko tepel kmete in hlapce; kmete so tepili njegovi hlapci, ti pa svoje tovariše, kadar jim je ukazal gospod; kajti tudi med njimi je bila nevednost radi raznih šarž in stopenj.

Tako je moralo biti, ako je hotel posameznik vladati nad stotinami drugih. Danes se čudimo, kako je mogoče, da so posamezniki mogli držati na uzdi legijo sužnjev in starih, armade kmetov in poznejših vekih. Tirani so imeli moč od nevednosti množic. Kjer je nevednost, tam ni solidarnosti, tam je razcepljenost, strahopetnost, sebičnost, misel na samega sebe. Nadarjenejši podložniki je gospod vzel k sebi v službo, nevarne je preganjal in uničil. Množica je sicer vedela, da se ji godi slabo; želela si je boljših razmer. Ali sama želja ne pomaga, če ni skupna, organizirana. Volja sama je brez vrednosti, ako ne korenini v zavednosti. Misel vseh posameznikov mora biti strnjena v celoto. Akcija more imeti uspeh samo, če je vsak posameznik pripravljen tudi na žrtv, v prepričanju, da bodo imeli korist od njegovega truda vsaj drugi, če pade on. Gospodje vseh časov so skrbeli za zadostno število svojih zaupnikov-hlapcev med tlačani in množicami.

Kapitalistični hlapec.

Kakor nekdanj grajski gospod, tako vzdržuje danes kapitalizem svoje hlapce. Mesto šlemov in mečev so ti dobili drugo orožje in druge naslove. Graščak je polnil kašče in kleti; kapital se je polastil proizvodnih sredstev in polni svoje blagajne. Pri tem mu pomagajo moderni hlapci odkriti in prikriti, ki jih dobro plačuje. Ljudske množice skuša obdržati v nevednosti. Kjer mu proti nevarnost, ustvari svarične zglede, sebičneže pokupi, pogumneže preganja. Večkrat si izbere talce izmed čisto nedolžnih, češ: hujšačem se zahvalite. Tako neli razdor. Dokaz iz najnovejše dobe je mežiški slučaj. Posamezne kapital lahko odlikuje, vseh pa ne more in jih ne bo nikoli.

Zavedni vedo, da so hlapci le hlapci, da je usmiljenost kapitala samo uspavalno sredstvo. Vsem ne more biti usmiljen. Mežiški rudar pozna kapital in njegove hlapce. Zato je ostal trden. V Ljubljani bi se eksempl kapitala z učiteljem Mörderdorferjem gladko posrečilo. Tu ni socialno-demokratičnih rudarjev, tu so potomci nekdanjih grajskih hlapcev. »Zakaj pa ni bil le-talent« bi vzkliknil takle kocinasti hlapec. »Mar bi bil priden kakor jaz, pa bi mu gospod nič ne rekel, četudi bi lenobo pasel.« Potrepljal bi se po trebuhčku in se zadovoljno vsedel k črni kavi takle kapitalistični hlapec.

V Ljubljani je obilo kapitalističnega sorodstva. Čehovska miselnost Urbančiča je odkrita, čeprav jo skriva za samostojno plahto demokratizma. Socialistična plahta njegovih zaveznikov je pa tudi že preluknjana na vseh straneh. »Delavsko zbornico delavcem!

so kričali in se zvezali z Urbančičem, ki ne mara delavcev in nameščencev v skupni bolniški blagajni. Še v Delavsko zbornico so šli skozi posebna vrata, da se ne umažejo ob delavskih kamizolah. Ločeno so vkorakali kmetje in hlapci; nad njimi gospod. Merkurjevi večeri slavé triumf: lojalni socializem je podal roko narodnemu solidarizmu. Prvi se še sramežljivo skriva, drugi pa koketira, z domačim kapitalizmom očito, s tujim pa pod oedejo.

Volitve v Delavsko zbornico.

Bolj kakor besede karakterizirajo rdeče stipendiste njihova dejanja. Dolgo so bili v naših vrstah in se hlinili socialiste. Pripravljali so puče, a delavstvo jih je odgnalo. Pravilnik jim je dal po grbi. Ukazovali bi že, dolžnosti izpolnjevali pa ne. Zato so šli in ustanovili svojo bratovščino. Vsedli so se na hrbet delavstva, kakor muha na vcla, pa kriče: Mi orjemo!

Orjejo; toda kako! Kljub čarugarstvu, kljub sleparjam in terorju, kljub organizirani tatvini glasovnic in spiliranju kuvert niso dosegli večine, katero so bili napovedovali. Pričakovali bi bilo, da jih bo ta neuspeh izmedroval, da bodo urečili svoje delovanje po rezultatu volitev. Toda ne! Ostali so to, kar so bili. Na zadnji plenarni seji so v objemu s fašisti gladko odbili vse socialno-demokratične predloge. Vrana vrani oči ne izključje. Socialpatrioti so dvignili orjunaša Bohinjca v sedlo, za protislužbo sta izrekla Urbančič in Bohinjec Uratniku zaupnico. Usluga zahteva hvaležnost, ta pa novo uslugo.

Predlog socialnih demokratov, da naj zbornica v danem slučaju podpira stavkujoče in izprte, je Čelešnik pobijal z le njemu znano zagrizenostjo kot protizakonit. Propadel je. V francoske jame je zbornica lahko pošiljala slovenske rudarje kpat premog za angleške premogovne barone. Tako so socialpatrioti na svoj način podprli stavko angleških rudarjev.

Kar so bili nekdanj nemčurji v narodnem pogledu, to so danes v delavskem gibanju socialpatrioti. V vsem odvisni od belgrajske zelene mize so brez vsake samostojnosti. Kot ujetniki svojih sinekur uganjajo posebne vrste razpustitve, nekak carski socializem v ozkem krogu neke porodice, ki se po svojih sredstvih in metodah v prav ničemer ne razlikuje od fašizma. Prislepili so mandate, pa so nujno prisiljeni varati še dalje. Drugače se sami razkrinkajo.

Z nasiljem in goljufijo so se socialpatrioti razorožili. Ne morejo nastopati zoper kapital in njegovo sorodstvo, ker so sami stopili z njim v zvezo. Na jugu so prevzeli nalogo policije in izključili vse neodvisne organizacije iz delavskih zbornic. Lahko so »zmagali« brez volitev. Organizacije so črtali iz registrov, delavstvo je pa še tu, njega se ne da izbrisati z radirko.

Če smejo izključevati socialpatriote, zakaj bi kapitalizem ne smel. Saj je on gospod, oni pa le njegovi hlapci. Kar je dovoljeno hlapcu, sme tudi gospod. Rudarsko glavarstvo je pisalo ljubljanski Delavski zbornici, da je za rudarje edina legitimna zastopnica II. rudarske skupine. Hitro se je naučil kapital metod socialpatriotov. Rudarji so med delavci eden najnadarjenejših elementov, treba jih je torej iz zbornice odstraniti, da bo ta še ubogljivejša. Tako je tudi z železničarji. — Na zakon se kapitalizem ne ozira. Saj je tudi pri bolniškem in neugodnem zavarovanju kljub jasnim zakonskim določbam odrgal rudarje in železničarje od ostalega delavstva. Nameščenci pod Urbančičevim vodstvom silijo sami proč. Morda dobi jo še svojo gosposko zbornico.

Socialpatrioti nimajo nobene pravice protestirati zoper odločbo Rudarskega glavarstva. Tak protest bi se sicer ne podal vočigled dejstva, da so spravili v zbornico ljudi, ki sploh ne spadajo vanjo. § 41. zakona o zaščiti delavcev določa namreč:

Člane delavskih zbornic volijo delavci in nameščenci brez razlike spola, ki so zavezani zavarovanju zoper bolezen in neugode in ki so dovršili 18. leto starosti.

Organi zavarovanja zoper bolezen (okrožne, tvorniške in zadrugačne blagajne za zavarovanje delavcev, bratovske skladišnice, družbene blagajne itd.) morajo dajati delavskim zbornicam na razpolago seznamke vseh oseb,

ki so zavezane zavarovanju in ki se vodijo pri njih, z označbo njih starosti. — Itd.

Članstvo delavskih zbornic je po jasnem besedilu zakona vezano na obvezno, ne na prostovoljno zavarovanje. Član ne more biti, kdor je prostovoljno zavarovan, marveč le, kdor mora biti zavarovan. V ljubljanski zbornici so kljub določili zakona osebe, ki niso zavezane zavarovanju, sploh pa niti niso zavarovane.

Kdo je zavezan zavarovanju, določajo § 1. in sledeči paragrafi zakona o zavarovanju delavcev. § 7. našteva, katere osebe se niso dolžne zavarovati, ki se pa lahko prostovoljno zavarujejo. Pravi:

»Osebe, ki so nameščene pri oblastvih (uradih), zavodih (napravah) ali podjetjih države, pokrajine, županije, okrajev (okrogov, srezov, kotarov), mest, trgov, političnih (upravnih) občin, cerkvenih (bogoštovnih) občin, imovinskih občin in zemljskih zajednic, zadrug, ustrojenih na podstavi zakona o vodah, in vobče vseh javnih korporacij, zakladov (zadužbin) in zavodov, istotako nameščenci javnih železniških in ladijskih prometnih podjetij se niso dolžni zavarovati:

a) zoper bolezen, ako dobivajo na podstavi službenih predpisov, ki veljajo zanje, svoje prejemke (plačo. Op.) ob boleznih najmanj za čas 26 tednov od dne, ko se je pričela bolezen;

c) zoper neugode, ako imajo same in njih rodbine ob neugodah pravico do pokojnine, ki ustreza odškodnini (renti. Op.) v smislu XI. poglavja tega zakona.«

Po citiranih določilih zakona o zaščiti delavcev v zvezi z zakonom o zavarovanju delavcev je jasno kakor beli dan, da član delavske zbornice ne more biti, kdor je prostovoljno zavarovan. Ako bi to bilo mogoče, bi se lahko vsak podjetnik prostovoljno zavaroval, pri volitvah pa nastopil kot kandidat. S pritiskom na delavce v tovarnah in rudnikih bi z volilnim aparatom po vzoru socialpatriotov tudi »zmagali«. V Delavski zbornici bi tedaj sedeli poleg »razredno« zavednega Sede'a gg. Avgust Praprotnik, Westen, direktorji TPD in KID ter drugi enako zavedni predstavniki nepomirljive klasne borbe. Do takih anomalij lahko vede praksa socialpatriotov, pa ne morda v teoriji, ampak dejansko.

V Delavsko zbornico so torej prišli ljudje, ki ne spadajo vanjo. To povemo vsej delavski javnosti, ki naj ve tudi, kdo jih je spravil vanjo in zakaj. In prav ti neupravičenci so glavni nositelji kapitalistične ideologije v zbornici. Njihove organizacije podvira kapital zato, da mu one služijo. Mesto, da je zbornica reprezentanca delavskega razreda, je fabrika za statistike in otvarjanje kulturno-prosvetnih štacun. Nekdanji heroldi nepomirljive klasne borbe so se skrili za stelaže in pulte, postali so komlji tiste prosvete, ki jo lahko prodaja vsako pipčarsko društvo.

Sredstva in metode kapitalizma so se obnesle. Bolj pripravnih ljudi ni mogel najti. Delavstvo gleda in vidi; tudi nezavedni spregledujejo, da bodo znali ločiti žito od ljuke. Slabi zgledi že rodijo dober sad. Gnoj je bil potreben za močno rast, zdravo bi le bo gnoj posrkalo, ne bo se dalo udušiti od njega.

Pletilni stroji najnovejšega patenta »IDEAL« nemškega izdelka so edina in najugodnejša prilika za trajni in dober zaslužek. — Pouk in pojasnila se dobi Fran Kos, Ljubljana, Židovska ulica šte. 5.

Najboljši šivalni stroj in kolo

je edino le

GRITZNER in ADLER

za dom, obrt in industrijo v vseh opreman.

Istotam pletilni stroj DUBIED

Pouk v vezanju b brezplačen.

Večletnagarancija

Delavnica za popravila.

Miške cone, tudi na obroku.

Josip Petelinc

Ljubljana

Bliži Priljubljene spomenika

Preračunani kapitalistični napad na delavsko starostno zavarovanje.

Glas o nameravanem ukinjenju starostnega in onemoglega zavarovanja delavstva, zaposlenega pri Kranjski industrijski družbi na Gorenjskem je tukajšnje delavstvo močno iznenadilo in povzročilo pravi problem mobiliziranega in organizatoričnega trenutka, da delavci kompaktno stopajo na branik svojih najvažnejših socialnih pravic, katere jim hoče kapital na moderen način odvzeti.

V ta namen so delegati krajevne Bratovske skladišnice K. I. D. s svojim delavskim skladiščnim odborom sklicali na dan 2. januarja 1927 javni protestni shod, ki se je vršil v dvorani Delavskega doma na Savi ob 9. uri dopoldne z dnevnim redom: 1. Izločitev delavstva Kranjske industrijske družbe iz Bratovskih skladišč. 2. Višinsko okrevališče zdraviščišče za tukajšnje delavstvo. Na shodu je bila navzoča pretežna večina celokupnega delavstva in s tem tudi zastopniki vseh delavskih razrednih in meščanskih organizacij. Dvorana Delavskega doma je bila nobito polna. Del delavstva je poslušalo pri oknih in v predsohah, vendar pa je z zanimanjem sledilo govorom poročevalcev, z ogorčenjem pa obsojalo trik kapitalističnega manevriranja sedanjih režimovcev. Jeseniški delavci so spoznali zlo krivico, ki jim preti. Niso se povpraševali po veri, tudi ne po narodnosti, zato tudi niso iskali razlike med seboj, temveč bistvena točka jim je starostno in onemoglo zavarovanje. Že tu je bil dosežen moralni uspeh, ki bo delavstvo polagoma vodil v boju za doseg še drugih pravic. Protestna resolucija na ministra za socialno politiko je bila soglasno sprejeta. K drugi točki devnega reda se je sklenilo kupiti poskupje za lokalno zdravilišče. Nadalje je pretežna večina delavstva odobrila in sprejela 18. mezdni razred bolniškega zavarovanja. (Ta mezdni razred bi bil moral biti že davno uveljavljen. To je obča proletarska korist. Op. dop.) Važno pa je, da jeseniški proletariat prav dobro ve, da so podjetju K. I. D. ostale še vse nekdanje pravice rudarskega podjetja, ki je pred leti obratovalo pri Savskih jamah z iskovanjem železne rude, ki se je topilo v plavžarskih pečeh. Ve pa tudi, da ima Kranjska industrijska družba še nadalje topilniške Martinove peči. Pri teh zaposleno delavstvo pa spada po novem pravilniku k rudarskemu, starostnemu in onemoglemu zavarovanju. Če bi vladni režimovci izvedli nameravan napad na tuk. delavstvo, bi bili preobčutno prizadeti predvsem oni delavci, ki so že po 25—30—40 in tudi že 50 let člani Bratovske skladišnice in ki le zaradi nazadnjaško in nesocialno izdelanega in še nedovršenega pravilnika o starostnem zavarovanju še čakajo na upokožitve. Na drugi strani pa bi vpokojenci in vdove ponebrečenih ali umrlih delavcev zgubili vsako oporo za najpotrebnejši življenjski obstoj.

Člen 31. ustave pa govori:

»Zavarovanje delavcev zoper nesrečo, bolezen, za primer brezposelnosti, nesposobnosti za delo, starosti in smrti se uredi s posebnim zakonom.«

Dejstva pa kažejo, da se hoče delavstvu odvzeti še te, že davno od bivše avstrijske fevdalne aristokracije pripuščene socialne koristi, kaj šče, da bi se izvedlo splošno starostno zavarovanje, ena izmed prvih proletarskih zahtev.

Na raznih anketah i. t. d. padajo od strani zagovornikov kapitala besede, kje dobiti finančno podlago novemu pravilniku? V industriji je nastala splošna kriza, voča se brezposelnost, delavstvo je pasivno, večjih prispevkov ne zmore, podjetja tudi ne morejo več prispevati, za delavca je to preveč i. t. d. Zveza industrijscev zavita v samostojno demokratsko haljo prav dobro razume take izgovore. Nasprotno pa vidi delavstvo povišanje privatnega akcijskega kapitala v premogokopni, rudarski, železni in drugi industriji, naraslo je bankarstvo in bančna špekulacija se je silno povečala. Osemurni delavnik se skoraj več ne izvaja. Zato se več brezposelnost v državi. Redno ročno delo se je obdavčilo dočim se preko osemurno delo ni obdavčilo, ki je menda najljubše aparatu Slov. ljudske stranke. Nadosemurno delo se ne plačuje več po zakonskih predpisih. Korupcija v državi se vedno večja,

že plačana brezposelna podpora se za-
držuje, državne blagajne so prazne, v
gospodarstvu se veča kriza. Mali tmet
in delavec sta uničena. Stanovanjska be-
da vedno bolj narašča. Delavski občin-
ski zastopi se pretizakonito razpuščajo.
Redukcije delavstva so na dnevnem re-
du. Svoboda tiska se zabranjuje. Vojne
posledice so padle na ramena malega
kmeta delavca in uradnika, ki jih pla-
čujejo v obliki visokih, krivičnih indi-
rektnih davkov. Jugoslovanski parla-
mentarizem se spravlja pod klop. Zako-
ni za splošne delavske koristi se sploh
ne izvajajo. Kapital potvarja bilance.
Delavca, ki brani svoje pravice, se sma-
tra za punjarja. Kapitalistično sorod-
stvo, ki je izdalo delavske interese, po-
maga kapitalu, da živi v razkošju in ru-
ši delavske institucije. Mednarodni ka-
pitalizem, ki ne pozna ne vere in ne
narodnosti, prehaja v stadij novih vojn
itd. itd. Ljudstvo se postavlja v obup.
Proletariat spoznava, da je ogoljufan. V
duhovnem združevanju bo pa napravil
konec vsem krivicam, ki se mu dnevno
godijo. Delavec organizirajte se, ker le
v proletarski organizaciji je naša zmaga
in naša rešitev. Pred durmi so volitve.
Orožje proti izkoriščanju kapitala je v
naših rokah. Od nas je odvisno, kakšna
bo bodoča politika. In politika nam kruh
reže. Zato pa hitro na delo, da se vsaj
ob 12. uri razbremenimo naših krivic.
Proletariatovo je delo, njegova mra bi-
ti tudi oblast.

Kovinarji.

To in ono.

Dve obsodbi.

Zadnja leta se je mnogo šepetalo o
raznih nerednostih v območju zagreb-
škega raznateljstva državnih železnic.
Višji so molčali in se delali nevedne.
Govorice so se naposled zgostile v kon-
kretno očitke, da pri aprovizaciji in do-
bavah premoga ni vse v redu. Zaman;
odgovorna uesha so ostala gluha. Ob-
dolženi gospodje so imeli neke zgoraj
tako zaslonbo, da so se čutili popolno-
ma varne. Ko je bila nazadnje vendarle
vedena preiskava radi nerednosti pri
aprovizaciji, so bili višji uradniki tako
prezrni, da so obdali preiskovalnega
komisarja s celo mrežo špijonov. Podre-
jeni uradniki so morali prevzeti službo
policijskih agentov; zasledovati so mo-
rali komisarja peš in v avtomobilu, pre-
oblečeni ga opazovati, kaj počne, s
kom govori itd. Boječ se maščevanja, se
uradniki niso upali upreti sramotnim
ukazom; iz strahu za službo so udano
špijoniirali. Eden, ki je bil nekaj izdal,
je bil čez noč premeščen v Sarajevo.
(Ali ne spominja to na neki enak slu-
čaj v Ljubljani? (Ali pa v Mežici?)

Začela se je tudi preiskava zaradi ne-
rednosti pri dobavah premoga. Dolgo
je trajalo, predno je prišlo do tega. Celo
sam Radić je govoril in pisal o premo-
govnem škandalu. Železniški minister
Vasa Jovanović, ki ga je bil delal Radić
odgovornega, je Radić ozmerjal z bi-
tangom in vucibatino. Podal je celo
ostavko, da je prišlo do vladne krize.
Javnost je seveda mislila, da gre za dr-
žavne interese, pa je šlo le za goljufo.
Tako predrzna je že pri nas korupcija.

Preiskava je dognala, da so sleparji
imeli močno zaščito zgoraj. (Prav kakor
v nekih drugih slučajih, ki bodo pa še
vsi prišli na dan; to bo skrb »Napreja«.)
Zagrebski železniški ravnatelj je bil
vsemogočen gospod, da se ga je vse
balo.

Ko je bila korupcija vendarle doka-
zana, je Državni svet, ki je vodil in iz-
vedel preiskavo, ugotovil, da je čedna
družba oškodovala državo za nad 22 mi-
lijonov dinarjev. Kdo bi si bil mislil, da
so gospodje z naslovi: ravnatelj, načel-
nik, referent itd. taki lopovi!

Z obsodbo od 4. t. m. so bili obsodeni
ravnatelj Dimitrije Jovanović, načelnik
Emilijan Cvetković, referent Ivan Vaj-
da ter uradniki Slavko Nimić in Kazi-
mir Radošević na odpust iz službe;
Gjerge Lažič, Krsta Gjurgjević, Anton
Brkić, Miloš Severić in Dragotin Hoppe
pa na upokojitev. Ker je bil Lažič že
prej upokojen, se mu bo 3 leta, Hoppeju
pa 1 leto odtegovalo po 20 odstotkov od
pokojnine. Za časa suspenzije od služ-
be zadržana plača se nikomur ne vrne;
tudi ne sme nihče biti še kdaj sprejet
v državno službo. Radi ponovne storje-
ne škode je Državni svet odkazal želez-
niški erar na civilno pravno pot.

Sedaj naj sodrugi primerjajo še dru-
go obsodbo.

Jovan Švarc je bil pri subotiški di-
rekciji državnih železnic radi tatvine 80
kilogramov premoga obsjen na 2 me-
seca zapora, izgubo službe in izgubo dr-
žavljanjskih pravic za 3 leta, da ne sme
več biti sprejet v javno službo itd.

Res je, da je Švarca sedilo redno so-
dišče, zagrebško gospodo pa Državni
svet, ki ima pravice izrekat zaporno in
druge take kazni. Tada vseeno. Švarc,
ki je oženjen in oče petero otrok, je ravnal,
kakor se je zagovarjal, v stiski, kar
je verjetno. Zagrebški gospodje so bili
pa v najvišjih položajih: sami ravnate-
lji, načelniki itd., ki se ne morejo skli-
cevat na pomanjkanje. Večali so za od-
ličnike in poštenjake, dokler jih ni zru-
šila svetloba resnice, ki ne pozna kom-
promisa z lažjo, intrigami in terorjem.

Sodrugi, pomislite vse to, pa boste ra-
zumeli, zakaj je naš boj tako težak in
spojen s tolikimi žrtvami. Voditi ga pa
moramo, v zavesti, da je pravičen in po-
treben, pa naj stane, kar hoče. Tudi v
naših primerih imajo gotovi gospodje
močno zaslonbo neke zgoraj, ki se bo
pa zrušila, čim bo posijala v temne ko-
te luč resnice.

Poslovna kuga. Spomnil sem se, so-
drug urednik, sledeče interesantne
zgodbe, ki ti jo sporočim, da se sez-
nanijo z njo tudi drugi: Pri zadnjih
občinskih volitvah v Ljubljani sta bili
dve delavski listi: socialistična ali ta-
kozvana »Naprejava« z mizarjem Iva-
nom Ogrinom, in zarjanska, z dr. Lju-
devilem Peričem na čelu. Za podpise
in kandidate je bila na obeh straneh
trda. Nameščenci Konsumnega dru-
štva, na katera se je tudi reflektiralo,
so odklanjali kandidature na socia-
listični listi. Skrivaj so celo pod-
pirali zarjane. Neki odličen »sodrug«,
specialist za puče, je to priliko izrabil,
da se maščuje nad nameščenci Kon-
sumnega društva. Maščevanje mu je
bila samo preteza, namen je imel pa
drug. Pritiskal je na bivšo Jadransko
banko, kjer je Konsumno društvo vi-
selo za kakih 18 mil. kr., naj društvu
odpove kredit. Jadranska banka, ki
jo je menda zastopal dr. J. Ažman, je
čednega gospoda z njegovo še bolj
čedno zahtevo vljudno, a odločno za-
vrnila. Pravijo, da je imel dični gos-
pod namen, spraviti Konsumno dru-
štvo v zadrego, potem se mu pa po-
nudit kot rešitelj in ga spraviti v od-
visnost Slavenske banke. Ako bi se
mu bilo to posrečilo, bi bil danes g.
Baznik prorok. Ali ne smrdi to, so-
drug urednik, po poslovni kugi?

Kulturni napredek baje prednika
Kulturnega društva »Martin Krpan«,
»Svobodec«, »UDR« in agitatorja SPJ v
Celju. V nedeljo, dne 9. t. m. se je vršil
volilni shod KDZ v Teharjih pri Celju,
ki je bil nepričakovano dobro obiskan.
Na shodu se je pojavil tudi g. Böhm, ki
je baje preds. zgoraj om. organizacij, oz.
društev. Bil je čisto miren, saj se niti ni
upal povedati katera škrinica je nji-
hova. Po shodu je pa prišlo do debate,
pri tej se je pa g. Böhm razjezil, da je
mene tako sunil, da bi bil padel, če me
nista dva sodruga zadržala. Taka je kul-
tura in izobrazba g. predsednika zgoraj
omenjenih kulturnih društev. Na žalost
konstatiram, da posnema g. Böhm me-
tode g. Korena. Sicer ni to nič čudnega,
saj sta oba enakega prepričanja, za
stolčke.

Franjo Stojan, l. r.

Vel. župan dr. Pirkmajer zavlačuje
prizive, ki mu niso všeč. Mežiški občins-
ki odbor je na svoji seji sklenil priziv
in ga odposlal, a po dolgem času je pri-
šel v Mežico nazaj, češ, naj ga kolekuje-
jo. Zadrževal ga je sicer sreski poglavar
toda vel. župan mora imeti vendar evi-
denco takih zadev, ali ne? Enako je s
prizivom krajevnega šolskega sveta. Ta
je prišel nazaj šele zdaj, ker je še bolj
neprijetno, da ga je treba poslati v Beo-
grad. Obe vloge sta uradni, zato je zahte-
va po kolekovanju neutemeljena.

Korupcija pri OUZD. Demokraciji in
socializmu pri OUZD so bili zmožni
vsega, pred nobenim sredstvom se niso
ustavili. A da so dajali o svojih mahina-
cijah tudi dokumente iz rok, to kaže, da
so upali za večno vladati. Ravnatelj
OUZD dr. Joža Bohinjec je, še predno je
postal ravnatelj, iz tajništva SDS pisal ne-
kemu gospodu: »Vaša momentana nast-
vitev je nemogoča. Stalež pri uradu je
popoln in dokler ni rešeno vprašanje
ravnatelja, ker ni jasno, ako bo to mesto
poverjeno meni, ne morem spreminjati
na osebnem staležu urada. To vprašanje

pa bo gotovo rešeno že ta mesec in po-
tem Vas bom po največji svoji možnosti
upošteval.« ... To je dosloven citat iz
dopisa, ki nosi štampiljo tajništva demo-
kratske stranke in podpis dr. Jožeta Bo-
hinjca. Čeprav je stalež popoln, vendar
obljublja nastavit novega uradnika! Črna
na belem je to obljubil, kako bi potem
ne imel korajže odsloviti dva dnevnika-
rja takrat, ko sprejme 6 novih. Pa bo konec
takih korupcijski afer!

Dvojna mra. Če je hodila v javen
urad uradnica neprespana, spala v uradu
za omaro, popivala v krogu kolegov in
kolegic, je bila pri disciplinarni preiska-
vi kaznovana le z ukorom, kakor sta
svojčas poročala Narodni Dnevnik in Na-
prej. Morda je bila kaznovana tako ma-
lenkostno le radilega ker so neki gospod-
je morali postopati z njo tako obzirno...
Na drugi strani pa sta bila v istem uradu
odslovljena dva dnevnika-ja, ker jih su-
mijo zveze z »Naprejem« in da sta »ber-
notovca«. — (Op. ur. Pri vsem tem pa
ta sum nikakor ni utemeljen. Niti z »Na-
prejem«, niti z JSDS, niti z Bernotom se
nista poznala. Pač pa je utemeljeno, če
smatrajo korupcionisti vse poštene in od-
ločne ljudi za naprejevce, posebno v ura-
dih, kjer vladajo demokracija in social-
patrioti. Ker pa poštenje in odločnost ne
spadata pod kazenski paragraf, zato se
dotični gospodje ne upajo tožiti »Napre-
ja«, ampak kar sami kaznujejo — in ši-
rijo naše vrste!)

Velenje. Nočnega krščansko socialnega
junaka iz Zabukovce strašno skrbi za-
kaj, da se je mene pritegnilo v Bratov-
sko skladnico. Prestrašenim delavcem
priporoča, da sem do sedaj delal za
delavce, sedaj pa da so mi dali korito
in da sem tiho. Dotičnega gospoda pro-
sim, da gre k spovedi ter si izpraša
svojo kosmato vest. Začasno nameščen
sem bil v Bratovsko skladnico na podla-
gi soglasnega sklepa kraj. upravnega
odbera. Korita nimam nobenega, ker
imam isto plačo, kakor v jami, mojo de-
lo v Bratovski skladnici ni v škodo niti
delavstvu niti Bratovski skladnici. Sedaj
si pa pogledimo krščansko socialnega
Uranjeka v Zabukovci. Ta prefriganec
lahko pod zaščito 20 poslancev uganja
kar hoče. Francetu Stamolu je letošnjo
poletje dajal lastnoročno pisana navo-
dila, kaj naj napiše v »Napreju«. Med
drugim mu je napisal, da sta Tratar in
Judec po klenih hodila okoli ravnate-
lja g. Sinkovca, da naj Stamola odpu-
sti. Napisal mu je tudi, da je prejel Pe-
ter Šprajc, kot spristaš Anton Kristana
500 Din izredne podpore iz bolniške bla-
gajne, da je lažje pijančeval. Če ve Ura-
njek, da so take stvari resnične, zakaj
ne piše o tem v »Pravici« ali »Sloven-
cu«. Za Belgrad in Sarajevo je pisal Sta-
molu pritožbe, češ, da je bil težko bo-
lan odpuščen iz službe. Seveda je po-
vsod podpisal Stamola, da ga bo ja še
bolj pollačil v blato. Za ravnatelja Sin-
kovca je že 3 mesece prej vedel, da bo
prestavljen, kar je pač dokaz, da nje-
govi poslanci tudi najvišje uradnike pre-
stavljajo, če hočejo. Dolžnost v Zabu-
kovci je, da tega strahopetca razkrinka-
jo, ki hoče sam kot delavski zaupnik in
član odbora bolniške blagajne za hrb-
tom revnega delavca kritizirati tisto,
kar je bilo z njim vred soglasno skle-
njeno.

Miroslav Pevec.

Iz Krškega. Kapitalistični agenti se
močno trudijo onemogočiti razmah orga-
nizacijske misli. Potom intrig in zahrbt-
nega dela odvrtaajo delavce od razred-
nega boja in jih zadržajo v skupino ka-
pitalističnega sorodstva. Pod firmo
»združenec« delavske kmetijske liste kri-
čijo za združenje proletariata, sklicuje-
že tajne sestanke in shode, samo, da ne
bi prišli v stik z organizacijami. Že pri
sestavlj liste za brežiški srez so bili raz-
kolniki tako nedržit, da so sklicali
tajni sestanek. Naše stranke, ki ima v
tem srezu dve organizaciji niso povabili
li. Na drugem sestanku smo jih pa slu-
čajno izsledili in stopili z njimi v pogo-
vor, misleč, da bodo vsaj mislili pošte-
no. Toda nasprotno. Že sestavljeno kan-
didatno listo so nam hoteli diktirati. No-
silec liste je g. Jože Šetinc, o njem de-
lavstvo ve, da simpatizira bolj z de-
mokracijo, kakor pa z zavednimi delavci.
Še pred sestankom je šel k dr. Stikerju
najbrž po navodila. Mi smo njegovo kan-
didaturo odklonili in zahtevali v smi-
slu sklepa stranke, da naj bo nosilec or-
ganiziran kandidat, kar pa g. Šetinc do
sedaj ni. Predlagali smo s. Spragerja iz
Blance. O tem predlogu se niso hoteli

niti razgovarjati, ampak so rajši se-
stanelek zaključili in se razšli. Kakor so
pri pripravi delali tajno tako, tako tu-
di shode prirejajo tajno. Tako so nam
9. t. m. zopet prišli v roke v Stari vasi.
Predsednik železniške strokovne orga-
nizacije Richlj nam je sicer obljubil, da
nas bo o shodu obvestil. Toda zedinjaši
so drugače pripravili poštenega moža,
tako da je Richlj še tisti dan grede iz
cerkve meni shod utajil. Posledica taj-
nosti je bila, da je prišlo na shod komaj
okrog 12 volilcev pa tudi midva s s.
Spragerjem nisva manjkala. Govoril je
Weinberger iz Zagorja. Kandidatu Šetin-
cu ni šla beseda iz ust, ko je videl, kako
malo prislahev ima. Zato je pa tembolj
g. neodvisnež prav po zedinjaško udri-
hal čez Bernotovce. Dobil pa je pošteno
svoje lekcije nazaj. Zedinjaško mizerno
potekli shod nam je nova šola, da fraze
ne bodo rešile proletariata. Namesto ve-
likega zbrovanja so bili na shodu sa-
mo taki železnika-ri, ki bi morali biti že
davno trdno prepričani borci za boljšo
bodočnost človeštva. Tako pa še danes
tavajo v nevednosti, zibajoč se iz ene
stranke v drugo, navadno pa k oni, ki
pod plaščem strokovnih organizacij pod-
pira direktno kapitalizem. Vsi, ki po-
šteno mislijo so lahko spoznali, da se
bodo edino z razrednim političnim gi-
banjem naučili misliti, čitati delavski
tisk in verovati v organizacijo namesto
v cerkev. Šele te lastnosti bodo delavstvu
pomagale k zmagi. Do tega prepričanja
bo pa prej ali slej prišel tudi Richlj. —
Ivan Bizjak.

Burja brije, listje pada,
in za nado mine nado,
na izgubljeni nam raj,
vzbujajo sto spominov »Buddha« čaj!

Gospodu dr. Jožetu Bohinju, ravnatelju
OUZD v Ljubljani.

V zadnji številki »Napreja« je objavil
absolviran realce Josip Pukl odprto
pismo na Vas, v katerem navaja neka-
tere momente nanašajoče se na njegov
odpust iz službe pri OUZD. Med dru-
gim pravi, da je g. Jože Kopač, ravnatelj
Delavske zbornice, poročal na nekem
sestanku Zveze zasebnih nameščencev,
da ste bili na njegovo (Kopačevo) inter-
vencijo radi odpusta izjavili, »da ste pri-
pravljeni vzeti nazaj g. Pukla, ako na-
pravi prošnjo«; dalje, da je kasneje iz-
javil g. Kopač napram drugim osebam,
da bi moral v tem slučaju g. Pukl pod-
pisati izjavo, da ne bo več intrigiral in
da se odreče moje družbe.

Tudi jaz sem slišal o tem, vendar ni-
sem hotel delati nobene afere z ozirom
na svojega očeta. Javni izstop me sili,
da se oglasim.

Res, da je bil g. Pukl v moji družbi
oziroma jaz v njegovi družbi. Jaz ne
vem o njem nič nepoštenega, en pa o
meni ne; zato nima nihče pravice zahte-
vati, da se odrečeva medsebojnega obče-
vanja. Ako je kdo kaj zagrešil, naj se
pove naravnost, službeno ali javno, da
se bo osumljeni lahko branili.

Zahteva, stavljena indirektno g. Pu-
klu, ako je bila res stavljena in v taki
obliki, je za mene žaljiva. Branil se bom
in rečem, da uspešno, saj pred pošteno
javnostjo, ki ne pozna tajnih zvez, in-
trig in mahinacij. Neodvisen sem vsaj
v toliko, da lahko brez strahu nastopim
javno. Meni ne vežejo nobeni predpisi
rok in jezika za resnico.

Meni ni nihče očitel na javnem pro-
storu (v Zvezdi pred kavarno) da sem
potveril zapisnik na ta način, da bi bil
vanj vnesel sklep, ki ni bil nikdar stor-
jen...

Ne vem, g. ravnatelj, ako so Vam te
in še druge take stvari znane; ako so
Vam, prav. Je pa tudi mogoče, da ste že
nanje pozabili, ako so Vam bile kdaj
znane. V slučaju potrebe poslanem kon-
kretnješi. Takrat bosta pa javnost in so-
dišče — če bo sploh do tega prišlo —
rekla: »G. Pukl je bil pri Ivanu Koc-
murju ml. v poštenu družbi.«

V Ljubljani, dne 12. jan. 1927.

Ivan Kocmur ml. l. r.

Prevalje. Že v zadnjem »Napreju« smo
pisali o razmerah pri tukajšnjem pre-
mogovniku grofov Henkel in naš do-
pisnik je dovolj jasno povedal, da je mo-
ral razumeti vsak upravni uradnik, kaj
je storiti, da se reši sedaj na zimo preko
300 ljudi, naših državljanov. Danes pero-
čamo še dodatno, da nas bodo prav razu-
meli tudi tam, kjer ni doma naša upravna
pamet, ampak so ljudje bolj zdravega ra-
zuma še sledeče: Po polomu je posta-

vila naša uprava posestvo pod sekvester in o tedanji upravi se je marsikaj šaljivega vedelo povedati. Maše smo brali in še menda škofa smo prosili, da moli, naj bi nam Bog dal več premoga. Ko pa je bil sekvester dvignjen, se je začelo pod zasebno upravo delo na prostosledih. Pa tudi na drugi način smo prišli do prepricanja, da je vodstvo obrata v strokovnjaških rokah. Pri izčrpanemu in zanemarjenemu podjetju stvar ni bila lahka. Ker je visela do danes agrarna reforma nad podjetjem, tudi ni bilo lahko dobiti denarja, ki ga je bilo treba, kakor se govori menda 3.000.000 Din investirati. Večina naših kmetov, ki so odajali les za premogovnik n. pr. še danes ni plačanih. Ko smo že pisali o boljševiškem zakonu naše ustave, moramo tudi pisati, da bo prvo delo, ako se ta paragraf izvede to, da bo treba plačati te tri milijone dinarjev. Obsebi umevno je, da bo treba tudi nekaj obratnega kapitala, kar bi zneslo skupaj s prejšnjim okroglo 4.000.000 Din. S tako svoto se bo šele začelo obratovati, seveda ne oziraje se na to, če bo neslo vsaj obresti in za kako dolgo dobo. Kdor bi pa mislil, da je izguba radi okrog 400 ha zemlje v tem slučaju izključena, ne računa z dejstvom, da bo kmalu pri nas skoraj vsak kmet na prodaj. Naša država ima toliko žitne zemlje, pa še vseeno stradammo in dajemo zemljo, ker je imamo preveč kakor n. pr. bogata obširna zemljišča v Slavoniji, raznim grofom nazaj. Tam bi se na tisti zemlji lahko vzdrževalo na tisoče ljudi, na posestvu grofov Henkel pa bi še največ 50 ljudi prišlo na kant, če bi se morali živeti edino od kmetijstva. Nadalje moramo upoštevati, da je zakon agrarne reforme zamišljen za izključno agrarne kraje. Mežiška dolina pa nosi značaj popolnoma industrijske pokrajine, kjer pride agrarni zakon le deloma v poštev in samo tam, kjer bi industrija po njem ne bila prizadeta. Najprimitivnejša pamet kaže torej najboljšo pot. Zakon ima pač le princip, da mora koristiti čimnajveč državi in državljanom. Če pa so mu zvrtili luknjo v Slavoniji, kjer je državljanom škodovalo, zakaj bi ta luknja ne veljala tam, kjer bi državljanom koristila. Če bi imela naša uprava pred očmi samo koristi prebivalstva, bi odločitev z gotovimi pogoji prav nič ne bila težka. Koliko škode bi se obvarovalo našim davkoplačevalcem, povrhu pa bi bili rešeni delavci s svojimi družinami. Državo bi ne stalo to facka in vendar bi odnesla dobro ime, da je nekaj uredila za prebivalstvo. Nekaj povsem čudnega pa se nam zdi, da občina Prevalje molči, ko gre za obstanek stotinam. Vendar pa slišimo, da namerava še zidati. Ako čaka na agrarno reformo pri posestvu grofov Henkel, zna nekaj dobiti — a povedati moramo tudi, da je za 3 leta prepozno za to operacijo. Tako se nam z vso gotovostjo dozdeva.

Iz Trbovelj. Kratek odgovor na članek, ki ga je priložil »Slovenec« 21. XII. pod naslovom: »Iz Trbovelj«, kjer pravi: »Vo-

litve delegatov v II. rudarsko skupino: Za te volitve, ki so se vršile 12. t. m., so napravile razne socialistične skupine, Bernotova skupina, neodvisni in Korenova grupa kompromisno listo. Glavni zvonec so seveda nosili Bernotovci, ki so kakor znano veliki v goverjenju, a mali pri delu. Izid volitev je pa pokazal, da se Bernotovci sami niso držali kompromisa in je eden glavnih njihovih faktorjev Odlazek sestavil separatno listo, iz katere je izločil Franca Spilerja, Kudra in še nekaj drugih.« Odgovarjam samo toliko, da obžalujem poročevalca »Slovenca«, ki tako netčno poroča, češ da je Odlazek izločil Spilerja in Kudra. To mu jaz zavračam, ker je laž. Nasprotna lista je bila napisana na zapadnem obratu, dočim sta Spiler in Kuder zaposlena na vzhodnem obratu. Volil pa je vsak obrat svoje zaupnike. Sicer pa so Spilerja in Kudra izločili volilci sami, ravno tako zaupniki SLS. Značilno je, da je bil g. Spiler imenovan v komisijo pri volitvah v II. rudarsko skupino, ki so se vršile dne 12. decembra, 20. decembra pa je divjal po dolini, »kje so poročevalci listov »Slovenca« in »Jutra«, vsi listi morajo prinesiti, da se volitve niso prav vršile. Drugi dan, 21. decembra, je bil poklican v glavno pisarno kot član komisije, da podpiše zapisnik o volitvah in podpisal ga je prvi brez vsakega protesta, v znak torej, da so se volitve pravilno vršile. Sedaj pa Spiler in »Slovenec« protestirata proti tistim delavcem, ki jih niso hoteli na liste zapisati. Tudi svoje vrste značaj!

Trbovlje. Pozivljam vse odbornike kulturne sekcije KDZ, naj se zanesljivo in točno udeležijo druge seje, ki se bo vršila v nedeljo 16. t. m. ob 16. uri. Dnevni red zelo važen. Delu čast in oblast! — Polde Vozelj, t. č. predsednik.

Skale. V nedeljo dne 16. t. m. ob 14. uri se bo vršil občni zbor pri Mravljaku v Škalah. Dnevni red običajen. Točna udeležba vseh članov dolžnost. — Odbor.

Trbovlje. Plenarna seja občinskega odbora se je vršila v Trbovljah, dne 20. decembra 1926 ob 16. uri. Po čitanju zapisnika zadnje seje se je prečitalo pismo g. dr. Baumgartnerja, ki je obljubil brezplačno zdravljenje šolske dece. Sklenilo se je poslati mu zahvalno pismo. Na to je govoril referent gospod Krušič ter predlagal izvolitev 9 članov za volilne komisije na dan volitev v oblasne skupščine. Navajal je dalje, da je starešinstvo določilo, da se izvolijo odseki in sicer: finančni, cestni in kmetijski ekonom, personalni, obrtni, stavbeni in javna dela, zdravstveni, učni, ubožni in tržno nadzorstveni. G. Krušič je poročal, da je starešinstvo sklenilo, da bo starešinstvo obenem tudi finančni odbor (zato se opoziciji ne bo treba beliti las kam z denarjem). Odbornik s. Pencelj je predlagal naj še v finančni odbor izvoli tudi od vsake stranke po enega odbornika, kar pa občinski vladi ni ugajalo in je večina s pomočjo Neodvisnih, mehanično odglasovala

predlog starešinstva. II. predlog: Cestni kmetijski odsek je zdaj združen. Zakaj se je moral združiti ni utemeljil nihče. Večina je glasovala za vseeno. G. Malovrh je poročal, da je pregledal brez napovedi Izolirnico (ubožnico) ter konstatiral, da je stanje veliko boljše kakor prej. Raznim govoricam bo pa že prišel na sled in bo tudi poročal. G. župan je poročal, da je glavarstvo razrešilo dolžnosti dose-danje člane kraj. šolskega sveta ter da je treba danes izvoliti nove in sicer za Trbovlje 5 in za Hrastnik 5 članov. Voliti se mora z listki, ker mora občina vol. listke poslati glavarstvu. Tudi tu so pomagali bivši neodvisni izvolili Siterja, Krušiča, Klenovška, Pliberška in Grabnerja: Za Hrastnik pa Malovrha, Keferleja, Jazbeca, Papeža in Privška. G. Roš je v imenu demokratskih volilcev vložil protest proti izidu volitev v kraj. šolski svet, obžaluje, da ni večina upoštevala tudi demokratov. Razburjeno se je dvignil g. župan in odgovoril je g. Malovrh: »prejšnji gerent je bil demokrat, tudi on ni upošteval delavcev, on je upošteval le svoje pristaše, sedaj pada maščevanje, tako so delali demokrati, tako delamo sedaj mi.« Zvesti posnemalci. Malo finte je tudi treba, sicer so pa SP-jotarji itak zvesti demokratstvu. Rešenih je bilo tudi nekaj prošenj za sprejem v občinsko zvezo. G. župan je apeliral za boljše nadzorstvo nad obč. imetjem, ki je ba-je jako veliko. Obstoja iz 8 hiš, več garaž in kozolcev ter preko 23 hektarjev gozdov, travnikov in pašnikov itd. G. Koren je predlagal naj se izvoli sanacijski odbor ter naj občina proda v Hrastniku Izolirnico in naj zida novo. Razni občinski odborniki so zahtevali, naj se da obč. revežem božično podporo. G. župan je izjavil, da pričakuje kraljevi ukaz o imenovanju Trbovelj za trg. Pri tej priliki pa takoj sklical slovesno plenarno sejo, na kateri se bo določilo nekaj podpore revežem in se bo tudi poslala zahvalna brzojavka Nj. Vel. kralju. Konec seje. Revolucionarni neodvisni občinski odborniki so bili jako zadovoljni in so veselo obkolili g. župana.

Mežiška dolina. Tudi tukaj smo imeli volitve zaupnikov v drugo rud. skupino dne 12. decembra t. l. Socialni demokrati smo dobili pretežno večino. Ker je začela zavednost delavstva tudi v Črni hitro rasti je bil ves trud Sokolašev in NS Zvezarjev, ki so obetali odpravo doklad in kakor smo izvedeli tudi take plače, da bi imel rudnik od vsakega delavca na dan še 2 dinarja več dobička. Mi jim sprito njihove nezavednosti to prav nič ne zamerimo, mislimo pa, da bi bilo bolj umestno, ako mladi g. T. Cesar ne ploska ob priliki razpusta občinskega odbora v Mežici, naj raje misli na lastno nevednost s katero pomaga podjetniku spletati bič, ki pada tudi po njegovem hrbtu. Tudi neki sedanji sokolaš — bivši tridnevni predsednik strok. org. si naj

nikar preveč ne brusi jezika, da se ne bo sam ugriznil. Naše laži - socialiste vedno bolj jezi, da je število backov, ki bi verjeli še njihovim frazam vedno manjše. Zavedno delavstvo jih je spoznalo in šlo preko njih iz pušave v dolino, kjer ni več ljudi o med pšenico. Ko so bile razpisane volitve v oblasno skupščino so vsi kapitalistični hlapi, ki jim je dobrobit delavstva deveta briga pisali in kričali, da se je treba združiti dobro vedoč, da drugače ne pridejo do kakšnega le-pozvečenega naslova: Delavci pa so se že dolgo prej sami združevali s tem, da so pristopali k JSDS in izbrali moža za nosilca, ki ga tudi Slovenjgraški sedrugi kandidirajo in ki ni umazan, vključ bla-tonju narcotikov in ki se mu zato tudi ni treba javnosti bati. Zavedno delavstvo si je zbral moža, o katerem je prepričano, da bo delal povsod za delavno ljudstvo, kakor je delal doslej. S. M. derndorfer resnično dela, ne pa samo v besedah, kakor prav meistersko znajo socialpatrioti. Na 26. decembra so socialpatrioti imeli protestni shod zaradi od-pustitve zaupnikov. Govornik je bil Arh, ki je prav na široko govoril, kako so v drugih krajih delavci zavedni. Da to pa je resnica, toda res pa je tudi, da drugod ne gre voditeljem samo za mastne plače, ampak predvsem za ljudske koristi.

Celje. V Celju so kristanovci vložili svojo listo, na kateri kandidirajo Franja Korena, pekov. mojstra, posestnika vinočrada v Celju in kristanovega uslužbenca v Ljubljani. Njegov namestnik je pa g. Šmigovec, vele-posestnik v Ponikvi in upravitelj OUZD v Celju.

Kakor smo informirani, so imeli pri nabiranju podpisov težkoče, ljudem so lagali, da je skupna lista. Listo so rešili železničarji gg. Deleja, Orozel s svojimi podpisi. Eden podpisnikov je dal na zapisnik sledečo izjavo:

Podpisani izjavljam, da preključujem moj podpis kot predlagatelj, ker nisem vedel, da lista ni skupna ter izjavljam, da preključujem moj podpis na listi, na kateri kandidirajo g. Koren ali g. Hrastnik. — Ivan Juhart s. r., delavec, Celje, Ozka ulica.

Celjsko delavstvo bodo lovili za glasove demokratski kapitalisti pod firmo narodnosti ter nemški, klerikalni in radikalni pa kot »dobri gospodarji«. Kapitalistični sorodniki pa pod firmo od demokratov priznanih »socialistov«. Prava delavska lista bo tretja, na kateri je nosilec s. Alojz Leskošek, kot namestnik s. Franc Weisbacher.

14. I. 1927. — 2400.

Iščejo se

za stalno nameščenje žicarji (Draht-zieher), cinkarji, izdelovalci žreb-ljev in orodja, pri trdki

BRATJE KRAMER

Novi Sad, Vojvodina.

Lovro Vidic

vodni instalater,

— Mežica —

Vljudno naznanjam, da sem od-pri v Narodnem domu v Celju novo manufakturno trgovino

PRI GOLOBU.

Priporočam Vam veliko izbi-ro tu in inozemskega blaga po izvanredno nizkih cenah:

Fabriško platno od 6.50 Din naprej, belo platno od 8 Din naprej, oklasi za srajce od 10 Din naprej, flanela za srajce od 10 dinarjev naprej, Druk od 10 Din naprej, močna hlačevina, dvojna širina od 30 Din naprej, ševijoti, dvojna širina, v različnih barvah od 85 Din naprej, volneno bla-go za obleke, v vseh barvah, dvojna širina od 48 Din naprej, belo platno za rjuhe od 30 Din naprej, Velika izbira svilenih robcev, nogavic, rokavic, namiz-nih prtov, brisač, odelj, potreb-ščin za šivilje in krojače. — Lastna izdelava delavkega pe-rija. Zunanji in stranski vzorec na razpolago.

Anton Lečnik

urar, zla'ar in optik

Celje

Glavni trg št. 4.

Triko perilo

za moške, žene in otro-ke, volna v raznih barvah, ro-kavice nogov ce. dokole-nice, nahrbtniki za šolarje in lovce, d žniki, kloti, šifon, tepni robci, palice, vilice, noži, škarje potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce

edino le pri trdki

Iosip Petelinč

Ljubljana

blizu Prešernovega

spomenika

Vojniške cene!

Na v. l. in m. l.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Frančiškanska ulica šte. 6

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade, najmodernejše pla-kate in vabila za veselice, letne zaključke. Najmodernejša uredba za tiskanje časopisov, knjig, brošur itd.

Stereotipija.

Litografija.

Tvornica dežnikov in solnčnikov

L. MIKUŠ, LJUBLJANA

Mestni trg šte. 15

prilopna svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli

velikosti po najnižji ceni.

Ustanovljeno leta 1839.

MODROCE

Iz najboljšega domačega in češkega platna

posteljne mreže

otomane in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN

tapetnik

LJUBLJANA, KREKOV TRG 7.